

MEZŐGAZDASÁGI KÁRENYHÍTÉS

- A növénytermesztés súlya Magyarországon meghaladja az EU tagállamok átlagát.
- 2015-ben Magyarország az EU mezőgazdasági kibocsátásának (410 milliárd euró) 1,9 százalékát állította elő: a növényi termékek 2,1, az állati termékek 1,7 százalékát.
- Gabonából 4,1, ezen belül a kukorica 10 százaléka származik Magyarországról. Ipari növény kibocsátásunk (főként napraforgó) az EU-kibocsátás 4,8 százaléka.
- Egy európai viszontbiztosító adatai szerint 2016-ban 50 milliárd dollárt fizettek a biztosítók a természeti katasztrófák után szerte a világon. A biztosító számításai szerint tavaly mintegy 125 milliárd dollár értékű kár nem volt biztosítva.
- A Földművelésügyi Minisztérium adatai szerint 2016-ban 73 700 termelő tagja az agrárkárenyhítési rendszernek, amely 3,7 millió hektár termőföld lefedettségét és 12 milliárd forint növénybiztosítási díj befizetését jelenti.
- A Kárenyhítési Alapban 2017-ben 24 milliárd forint áll rendelkezésre.
- A Független Biztosítási Alkuszok Magyarországi Szövetsége (FBAMSZ) adatai szerint 2016-ban harmadával, 7,5 milliárd forintra nőtt a támogatott agrárbiztosítások összege,

Az Infojegyzet a Kormány [T/13472.](#) számú, a mezőgazdasági termelést érintő időjárás és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény módosításáról szóló törvényjavaslata kapcsán a hazai mezőgazdasági kárenyhítő rendszert mutatja be.

Az élelmiszertermelés világszinten az egyik legfontosabb stratégiai kérdés, azonban a klímaváltozás komoly gondot jelent a mezőgazdaság számára. Az EU 28 tagállamában 12 millió mezőgazdasági termelő él, a mezőgazdaság az élelmiszeriparral együtt az összes munkahely 7 százalékát, az európai GDP 6 százalékát adja.

A hosszú távú előrejelzések alapján a szélsőséges hatások bekövetkezésének a valószínűsége egyre nagyobb, régióinkban a heves téli és nyári esőzések és áradások, az aszály, a talajerózió fokozódása, a mezőgazdaságban alkalmazható növényfajták körének csökkenése és a termés hozamok csökkenése jelenti a fő problémát.

A [Munich Re Topics Geo 2016](#)-ban megjelent kiadványa részletes elemzéseket és adatokat tartalmaz az elmúlt év természeti katasztrófáiról. A fokozódó és előre felbecsülhetetlen kockázat miatt fontos, hogy megfelelő biztosítás védje a gazdák tevékenységének, beruházásának megtérülését.

Az [Európai Környezetvédelmi Ügynökség](#) (EEA) Az európai környezet – Állapot és előtekintés 2015: Összefoglaló jelentés című tanulmányában figyelmeztet arra, hogy az éghajlatváltozás miatt szélsőséges időjárási eseményekre kell felkészülni: jóval nagyobb és gyakoribb árvizek, viharok és egyéb meteorológiai események várhatók Európa-szerte.

KOCKÁZATKEZELÉS MAGYARORSZÁGON

Magyarországon a mezőgazdasági termelést érintő időjárás és más természeti kockázatok kezeléséről szóló [2011. évi CLXVIII. törvény](#) (a továbbiakban: Mkk. tv.) foglalkozik a káresemények enyhítésének szabályozásával. A kockázatok kezelésére a törvény egységes kárfelelősségi rendszert alakít ki, amelynek alapja a termelői kockázatközösség megteremtése. E témához kapcsolódó további jogszabályok a [27/2014. \(XI. 25.\) FM rendelet](#) a kárenyhítési hozzájárulás megfizetésével, valamint a kárenyhítő juttatás igénybevitelével kapcsolatos egyes kérdésekről valamint a [19/2014. \(X. 29.\) FM rendelet](#) a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatásról címmel.

A nemzeti költségvetésből való kárenyhítés szabályozási rendszere, a kár nagyságának és a hozamérték-csökkenés mértékének megállapítása illetve a kárenyhítési igény kiszámítása az uniós gyakorlatnak megfelelően történik.

1. ábra: Az éghajlatváltozás lehetséges hatásai

Forrás: [Európai Bizottság](#)

A 2011. évi CLXVIII. törvény főbb céljai:

- a mezőgazdasági termelők öngondoskodáson alapuló felelősségének megerősítése,
- a mezőgazdaságot sújtó időjárási és más természeti eredetű elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatti káresemények egységes kezelése;
- az állami segítség hatékonyabbá tétele;
- a mezőgazdasági időjárási kockázatokat kezelő rendszer működése;
- az érintettek arányos felelősségvállalásának kialakítása és biztosítása;
- új kockázatközösségi rend kialakítása.

A 2012.január 1-jétől működő kockázatkezelési rendszer pillérei:

- a költségvetésből finanszírozott nemzeti agrárkár-enyhítési rendszer, valamint
- az ezzel összhangban működő biztosítási díjtámogatás.

A **kárenyhítési alap** a termelők befizetéséből a tárgyévben összegyűlt és az államnak a központi költségvetésből megállapított befizetési kötelezettségekkel megegyező összeg, amely a kárenyhítések fedezetéül szolgál. A kárenyhítési alap megmaradt összege a következő év kárenyhítési forrását növeli, elvonni vagy más célra felhasználni nem lehet.

A kárenyhítési rendszerben való részvétel mindazon KKV szektorhoz tartozó termelők

számára kötelező, ahol az igényelt támogatás alapjául szolgáló termőföld nagysága meghaladja az ún. kötelező mérethatárt. A szántóföldi művelési ágban *tíz hektár*, a szántóföldi zöldségfélék termesztőire *öt hektár*, az ültetvények művelőire *egy hektár* felett érvényes a **kárenyhítési alapon való kötelező részvétel**.

A rét-, legelő-, gyepterületek, valamint a termőre még nem fordult ültetvények nem tartoznak a kárenyhítési intézkedés hatálya alá.

A jogszabály által rögzített mérethatárokat el nem érő termőterületen gazdálkodók számára az *önkéntes csatlakozás* lehetősége biztosított. A kérelmet benyújtó termelő vállalja, hogy legalább három évre csatlakozik a kárenyhítési rendszerhez. A kárenyhítési hozzájárulás-fizetési kötelezettség összegét a Magyar Államkincstár állapítja meg, és arról értesíti a termelőt.

A kárenyhítési alapba történő **befizetések összege** jogszabályi előírás szerint szántóföldi növénytermesztés esetében 1000 Ft/ha, szántóföldi zöldségek, valamint szőlő- és gyümölcsös ültetvényeknél 3000 Ft/ha.

Ha a kötelező hozzájárulást a termelő nem fizeti be a jogszabályban feltüntetett határidőre, akkor a be nem fizetett összeg adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül, amely összeg bármilyen támogatási összegből visszatartható, vagy a követelés behajtásra átadható a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnak ([NAV](#)).

A határidőben nem teljesítő gazdáknak számolniuk kell azzal, hogy az adott kárenyhítési év vonatkozásában a szabályozás alapján nem részesülhetnek kompenzációban.

A kárenyhítési alaphól való **kártérítésre az a gazdálkodó jogosult**, aki

- a kárenyhítési hozzájárulását befizette;
- bejelentési kötelezettségeinek eleget tett;
- 15%-ot meghaladó mértékű üzemi szintű hozamérték-csökkenést szenvedett el.

Az uniós alapelveknek megfelelően ugyanarra a mezőgazdasági kárra a gazdálkodó biztosítói kártérítésben és kárenyhítő juttatásban is részesülhet akkor, ha a kétfajta juttatás összege a hozamérték-csökkenés 80 százalékát nem haladja meg, ugyanis az uniós szabályok szerint a kárnak bizonyos hányadát minden körülmények között a gazdálkodónak kell viselnie.

Az agrárkár-enyhítési eljárást szabályozó miniszteri rendelet ([27/2014. \(XI. 25.\) FM rendelet](#)) 2015 áprilisi módosulásának oka, hogy az Európai Bizottság 2014 végén elfogadta az őszi fagy agrárkár-enyhítési rendszerbe történő beemelését és a hozamérték-csökkenés (azaz bevételkiesés) támogatási jogosultsági feltétel szintjének leszállítást (harmincról tizenöt százalékra), amelynek célja, hogy a kárenyhítési alaphól történő kárenyhítő juttatás a károsultak minél szélesebb körét lefedje.

A kárbejelentéseknél hasznos információforrás az [Országos Meteorológiai Szolgálat \(OMSZ\)](#) által működtetett honlap, ahol a termelők részletes információt kaphatnak napi és időszaki bontásban valamint [települési szinten is](#). Szintén az OMSZ kezelésében van egy, az [agrárkár-enyhítéssel](#), kárinformációval kapcsolatos információs oldal is.

Az ún. EKOP projekt keretében került sor a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer

([MKR](#)) elektronizálására. Ennek eredményeként a károk bejelentésére és a kárenyhítő juttatás iránti kérelem benyújtására elektronikus úton is lehetséges.

Az agrárkár-enyhítési rendszerben az egyik leggyakoribb kifizetett kárenyhítő juttatás a jégeső miatt okozott károk kifizetése. Az Európában is gyakran alkalmazott *jéghárító rendszer az ún. talajgenerátoros jégeső-elhárítás* jelenleg az ország egyharmadát védi (Baranya, Somogy és Tolna megyék – [NEFELA](#)). Az FM szándékai szerint 2018 végétől a mezőgazdasági területek 100 százaléka védhető lesz ezzel a módszer a jégkárok ellen. Az országos hálózat kiépítése várhatóan a Nemzeti Agrár-gazdasági Kamara ([NAK](#)) feladata lesz.

Biztosítói kártérítés

A hazai kockázatkezelési rendszer II. pillérében való részvétel azon termelők számára elérhető, akik biztonságuk érdekében a központi kárenyhítési alap védelemnél nagyobb mértékben akarják biztosítani az időjárási jelenségekből adódó termelési kockázataikat.

Ezek a biztosítási termékek olyan kárnemeket is tartalmaznak, mint például

az aszály, a tavaszi fagy, a felhőszakadás és az árvíz. A rendszer lehetőséget biztosít az összes kárnemet lefedő ún. **csomagbiztosításokra**, vagy csak egy illetve néhány kárnemre vonatkozó biztosítások megkötésére is. A mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatásról szóló jogszabály ([19/2014. \(X. 29.\) FM rendelet](#)) háromféle mezőgazdasági biztosításcsoportot ismer:

- A típusú biztosítás szántóföldi növényekre, bor-szőlőre és almára (összesen 14 féle növényre) és a *következő biztosítási eseményekre köthető*: jégesőkár, aszálykár, árvíz-kár, téli és tavaszi fagykár, felhőszakadás kár, viharkár valamint tűzkár.
- B típusú biztosítás zöldség- és gyümölcs kultúrák (összesen 76 féle) számára és a

Az új mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer bevezetése óta (2012) folyamatosan növekszik a mezőgazdasági biztosítások száma.

2014-2015 között a beérkezett támogatási igény meghaladta a rendelkezésre álló keretet.

A 2015-ös támogatási évre 8606 ügyfél számára 2,99 milliárd forint díjtámogatást fizettek ki.

2016-ban is nőtt a díjtámogatott szerződések száma, azonban az igénylők közel 10 százaléka adminisztratív hibák miatt elesett a támogatástól.

([Biztosítási Szemle/MABISZ](#))

következő biztosítási eseményekre köthető: jégesőkár, téli fagykár, viharkár és tűzkár.

- C típusú biztosítás az A és B típusban nem szereplő biztosítási konstrukciókat tartalmaz a *következő biztosítási eseményekre:* jégesőkár, aszálykár, mezőgazdasági árvíz-kár, téli és tavaszi fagykár, felhőszakadás kár, viharkár, tűzkár.

Mindhárom csomag esetén a mezőgazdasági biztosítások díjához a nettó biztosítási díj legfeljebb 65%-ának megfelelő mértékű támogatás vehető igénybe.

Jelenleg az Allianz, a Generali, a Groupama, valamint az osztrák Hagelversicherung (Agrár Biztosító) foglalkozik mezőgazdasági biztosítással. A 2015 tavaszán indult agrárbiztosítási portálon (Agrisk.hu) a növénytermesztők összehasonlíthatják a biztosítók által kínált portfoliókat.

A biztosító társaságok a díjtámogatással segített biztosítások adatairól információt szolgáltatnak a kárenyhítési szerv részére, amely adatcsere segíti a károk pontosabb felmérését, csökkenti a visszaélések lehetőségét és költséghatékonyabb végrehajtást eredményez.

KOCKÁZATKEZELÉS AZ EU-BAN

A mezőgazdasági kockázatkezelés szabályozása az EU-ban az 1962-ben létrehozott közös agrárpolitika (KAP) része. Az [EUMSZ](#) 39. cikke alapján a közös agrárpolitikát azért hoz-

ták létre, hogy a lakosságnak megfizethető árú, minőségi élelmiszereket, biztonságos élelmiszer-ellátást, a mezőgazdasági termelőknek pedig méltányos megélhetést biztosítson.

Közös politikaként a KAP finanszírozása az EU éves költségvetéséből történik.

Az EU adatai szerint a közös agrárpolitika kiadásai 1984-ben érték el az EU költségvetésének legnagyobb hányadát (72%), amely arány azóta folyamatosan csökken. A kiadások jelenleg évi 55 milliárd eurót tesznek ki, ami az EU teljes költségvetésének 45 százaléka.

A közös agrárpolitika finanszírozását az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia-alap biztosította, amelyet 2007. január 1-jén az EMGA és az EMVA (Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap) váltott fel ([1306/2013/EU](#), [1311/2013/EU](#) rendeletek).

A mezőgazdasági termelőknek nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó egységes szabályozás jogalapja a [1306/2013/EU](#) és az [1307/2013/EU](#) rendeletek.

A KAP pillérei

Első pillér: a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezése (KPSZ) és mezőgazdasági termelőknek nyújtott közvetlen kifizetések.

Második pillér: a vidékfejlesztési politika, amelynek célja az Európa 2020 stratégiában is megfogalmazott fenntartható vidékfejlesztés előmozdítása.

Források:

- Az agrár- és erdészeti ágazatban nyújtott állami támogatásokról szóló [európai uniós iránymutatások](#), 2014–2020.
- [A közös agrárpolitika számokban](#) – Az Európai Parlament statisztikai oldala
- [A mezőgazdaság szerepe a nemzetgazdaságban, 2015](#) — Bp., KSH, 2016
- Guy Carpenter éves [katasztrófa-jelentése 2015](#)
- [Az európai mezőgazdasági kárenyhítési rendszerek áttekintése](#) – Európai Bizottság, 2006.

Készítette: Csákö Beáta
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486